

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted Fondet. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

Valgt blev: *Frode Jakobsen, Alsing Andersen, K. B. Andersen, Victor Gram, Boye Hansen, Poul Hansen (Grenå), Niels Mathiasen, Lars M. Olsen, Else-Merete Ross, Helga Pedersen, Conrad Kofoed, Finn Poulsen, Ib Thyregod, Knud Thomsen, Erik Kragh, Thestrup og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1649).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. Thomsen: Udvalget har afholdt møde mellem anden og tredje behandling. Udvalgets flertal indstiller lovforslaget til vedtagelse i den form, det fik ved afstemningen ved anden behandling. Det konservative folkeparti ønsker selv at motivere sin stilling.

Niels Bavn: Jeg skal på det konservative folkepartis vegne anbefale at stemme mod det foreliggende lovforslag om udlån til statshusmandsbrug. Vi vil stemme imod, skønt der findes afsnit i lovforslaget, som vi kan billige; jeg tænker her først og fremmest på støtte til nedlægning og sammenlægning af de for små brug samt fremskaffelse af tillægsjord til sådanne. Men lovforslaget giver på andre områder udlånsmuligheder til oprettelse af brug, som tiden efter vor mening er løbet fra, oprettelse af brug, der direkte er i modstrid med den udvikling, den strukturrationalisering, der er påkrævet inden for landbruget, og ud fra disse betragtninger stemmer vi imod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 106 stemmer mod 21; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statstilskud til private gymnasieskoler.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1655).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 138 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statstilskud til private studenterkursus.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1655).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 142 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifter.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 873; fremsættelsen i tidenden sp. 1604).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Retoft: For en række af de lovforslag, som er under behandling her i folketinget, og for en del af de love, som det høje ting allerede har vedtaget, gælder det, at de vil medføre betydelige merudgifter for statskassen. Da det er regeringens hensigt at fortsætte og fastholde den økonomiske politik, som hidtil har været ført, er det rimeligt, at den højtærede finansminister har gjort sig sine tanker om, hvorvidt den forøgelse af borgernes indkomster, der har fundet sted, er tilstrækkelig stor til i det væsentlige at dække de øgede udgifter. Jeg har den opfattelse, at den højtærede finansminister har sin tvivl i så henseende, en tvivl, som jeg deler og forstår.

Efter min opfattelse er det rimeligt allerede på nuværende tidspunkt at sørge for dækning for en del af de kommende udgifter gennem øgede indtægter; jeg tror, det er nødvendigt, hvis man vil fastholde den politik, der har været ført på det valutaviske område, og som jeg på mit partis vegne kan give fuld tilslutning til.

Det vil jo aldrig være populært at pålægge afgifter, men jeg må indrømme, at når det viser sig nødvendigt at skaffe øgede indtægter, er det mest rimeligt at tage dem ved øgede afgifter på rene nydelsesmidler, som i hvert fald har den fordel, at enhver borger selv er i stand til at bestemme, hvor meget han vil ofre på det alter. Hvad den foreslåede afgiftsforøgelse vil give i penge, kan vel ingen helt med sikkerhed forudsige; men at de påtænkte afgifter, selv om de er relativt små, vil give betydelige merindtægter, kan man sikkert betragte som temmelig afgjort.

Det kunne være fristende ved en lejlighed som denne at komme ind på en række finansielle betragtninger, men jeg skal indskrænke mig til ganske få bemærkninger.

Staten står over for en række stærkt pengekrævende opgaver; lad mig nævne enkelte: bygning af læreanstalter, forbedring af vort vejrvesen, etablering af broer og udvidelser på andre trafikområder. Dertil kommer de øgede udgifter, som staten på flere områder har påtaget sig, udgifter, som jeg finder det rimeligt at afholde over statsindtægterne. Endvidere kan man på forhånd ikke være sikker på, at nedsættelsen

af en lang række skattesatser ikke vil medføre et ret betydeligt provenutab; det kan først konstateres, når vi har kendskab til størrelsen af skatteborgernes indtægtsstigninger.

Jeg finder det derfor nødvendigt at gennemføre dette lovforslag, hvis den økonomiske politik, der hidtil har været ført, skal fastholdes, og jeg mener, den bør fastholdes, allerede af den grund, at en sådan politik yder sit væsentlige bidrag til den fulde beskæftigelse.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige den højtærede finansminister støtte til gennemførelsen af lovforslaget og håber, at det kan gennemføres hurtigt.

Harald Nielsen: Man oplever jo immervæk noget nyt, som J. C. Christensen sagde. Det vil endnu være i frisk erindring, hvorledes regeringspartierne under den sidste valgkamp gjorde sig de største anstrengelser for at få befolkningen til at tro, at oppositionspartiernes forslag om en stor skattelettelse var en uansvarlig og letsindig politik, der ganske ville ødelægge valutastillingen og den gode beskæftigelse og kaste landet ud i store økonomiske vanskeligheder.

I dag ser vi de samme to regeringspartier foreslå en skattelettelse eller dog en nedsættelse af statens krav på borgerne med 300 mill. kr., en nedsættelse, der ikke som oppositionens forslag til skattelettelse er ledsaget af forslag til en begrænsning af det offentlige forbrug eller — bortset fra en beskeden lettelse i formueskatten — er ledsaget af forslag til opsparingsfremmende foranstaltninger, således som venstres og de konservatives forslag var det. Under hensyn hertil vil jeg mene, at var der en forbrugsudvidelse i oppositionens forslag, så er der en omtrentlig lige så stor forbrugsudvidelse i det, regeringen nu foreslår, og dermed har regeringspartierne selv affivet den voldsomme kritik, de førte frem mod os under valgkampen, medmindre de da vil hævde, at det, de selv foreslår, er letsindigt, og det kan man ikke tænke sig.

Nu er det ikke i dag lejligheden til at gå ind på selve den skattelettelse, regeringen foreslår i forbindelse med udskrivningsloven; det må vente, til forslaget kommer til behandling; men da jeg forstår,

[Harald Nielsen.]

at forhøjelsen af tobaksafgifterne, som vi her behandler, er et led i regeringens hele skatteoplæg, håber jeg, at jeg med den højtærede formands tilladelse må gøre nogle mere almindelige betragtninger.

Jeg kan vel tillade mig den bemærkning, at når man betænker, at indtægterne i 1960 er steget — jeg har set, at nogle regner med 9 pct. eller deromkring i gennemsnit — så betyder regeringsforslagene sikkert ikke, at staten får mindre i samlet skatteindtægt end førhen; den får sikkert betydelig mere, omend ikke så meget mere, som den ville have fået i forøget skatteindtægt, om udskrivningsloven forblev uændret. Vi er jo ikke glade for det store statsoverskud, der øger statens magt og indflydelse på det økonomiske felt, og det er derfor ikke efter vort skøn et skattestop, regeringen foreslår, hvad jeg derimod mener der var i det, oppositionen foreslog.

Jeg må naturligvis mene, at regeringspartierne gjorde bedre i, når de nu endelig efter valget har besluttet sig til at følge oppositionen på skattelettelsens vej, da også at følge oppositionspartierne og foreslå en betydelig større skattelettelse og så ledsage den med besparelser i den offentlige husholdning og forslag til opsparingsfremmende foranstaltninger.

Mere skal jeg ikke sige herom, men jeg vil dog, inden jeg går videre, udtale min beklagelse af, at vi ikke i dag har Den økonomiske Årsoversigt, så vi kunne danne os et sikrere skøn over statens finansielle stilling og få at vide, om den omlægning, der her foreslås, blot betyder en opretholdelse af det store statsoverskud, måske endogså en forøgelse deraf, noget, vi er imod, idet vi ønsker dette overskud nedsat til fordel for en større skattelettelse end den her foreslåede. Det er også en ting, jeg synes befolkningen skal mærke sig. Regeringspartierne skubber fuldstændig til side det, der efter vor opfattelse var meget værdifuldt ved oppositionens skatteoplæg: besparelserne og de opsparingsfremmende foranstaltninger. Det er der ikke meget af i det, regeringen foreslår. Den synes slet ikke at interessere sig for, at besparelser i den offentlige husholdning også er en vej til et begrænset forbrug. Dens skatteoplæg

ser helt anderledes ud; den vil ikke besparelser, men foreslår i stedet sin skattelettelse ledsaget af skatteforhøjelse på et andet felt og ellers ikke mere. Jeg ser nok, at den højtærede finansminister siger, at de 100 mill. kr. mere i tobaksafgifter er nødvendige, for ellers kom man op på en lettelse på 400 mill. kr., og en så stor lettelse finder ministeren ikke økonomisk forsvarlig i øjeblikket.

Er det nu den helt rigtige forklaring? Det er — i hvert fald for mig — lidt svært at se, at medens en skattelettelse, eller dog en betydelig lettelse i beskatningen, på henimod 300 mill. kr. er forsvarlig, må en lettelse på 400 mill. kr. på et statsbudget, hvor indtægterne er oppe på 7 milliarder, betegnes som uforsvarlig. Der er naturligvis en forskel, det bestrider jeg ikke; men er den virkelig så stor, at den kan ryste landets økonomi? Jeg har svært ved at tro det. Mon der ikke også er en anden forklaring, nemlig den, man forleden dag så i dagbladet Politiken, der vel stadig kan betegnes som et radikalt blad og altså et blad, der står den højtærede finansminister nær? Politiken skrev i sin leder den 1. marts efter nogle almindelige betragtninger om, at det er bedre at beskatte forbrug end arbejde, følgende — jeg beder om formandens tilladelse til at citere —:

„Men sidst og meget vigtigt: med den skærpede cigaretskat har regeringen antændt røgsignaler, som givetvis er bestemt også for arbejdsmarkedets forhandlere på Skt. Annæ Plads. Dog næppe som opfordring til at inddække tobaksfordyrelsen gennem skærpede lønkrav. Nej, langt snarere signaler, der skal fastslå, at regeringen er besluttet på at holde orden i landets økonomi. Med sit skatteprogram siger regeringen jo følgende: vi letter skatten på arbejdet, men landets situation er — selv inden lønforhøjelserne — ikke bedre, end at man samtidig må værne sig mod virkningerne af sine egne skattelettelser. Der ligger heri en advarsel om, at staten kan tvinges til at gribe ind med en ny stramning, hvis indkomststigningerne presses op over fartgrænserne.“

Politikens udtalelser falder jo i øvrigt godt i tråd med nogle betragtninger, som den højtærede finansminister fremsatte i

[Harald Nielsen.]

Nationaløkonomisk Forenings møde i januar, og hvor finansministeren ifølge Politikens referat den 20. januar sagde:

„Der skal stort letsind og megen tåbelighed til for at slå den nuværende situation i stykker, og går det galt, findes oms'en vel et sted i baggrunden“.

Det var altså den svenske omsætnings-skat, der tonede frem her; måske kunne man få den højtærede finansminister til at uddybe disse interessante betragtninger nærmere. Det ville nemlig ikke være uden betydning at få at vide, om det, vi behandler i dag vedrørende tobaksafgifterne, er et forvarsel om, hvilken vej regeringen ønsker at gå, hvis man — som Politiken skriver — presser indtægterne op over, hvad hensynet til orden i landets økonomi kan bære, og om de radikale virkelig er sunket så dybt i deres afhængighed af socialdemokratiet, at de overhovedet ikke kan gå ind på vor tankegang, at det også er en vej til begrænsning i forbruget og dermed til sanering af økonomien at lade det offentlige sætte sit forbrug ned. Skal det evig og altid være det private forbrug, der skal holde for? Skal det offentlige forbrug altid være fredet, ja, endog have lov til uantastet, hvordan det end går, at blive udvidet stedse mere? Jeg beder den højtærede finansminister udtale sig herom.

Om selve forslaget til lov om højere tobaksafgifter skal jeg sige, at vort parti jo før har været med til at øge disse afgifter ud fra den førnævnte betragtning, at skat på det mere luksusbetonede forbrug er at foretrække for skat på indtægt og opsparing. Vi må imidlertid først være overbevist om gennem de oplysninger, den højtærede finansminister forhåbentlig kan give os i det udvalg, som jeg går ud fra skal ned-sættes, at den omlægning, der her finder sted, ikke, som jeg før nævnede, blot betyder opretholdelse af det store statsoverskud, som vi er modstandere af. Dertil kommer, at vi som bekendt ikke har nogen kvalificeret tillid til en regering, der er domineret af socialdemokratiet. Vi har alt for mange og bitre erfaringer for, at hvis man bevilger en socialdemokratisk ledet regering nye skatteindtægter, får vi måske nok derigennem en begrænsning i det private forbrug, men det virker ikke synderlig sanerende,

for til gengæld får vi en udvidelse af det offentlige forbrug. Det har vi set gang på gang. Og så har vi altså kun opnået at hæmme de privates forbrug, investeringer og opsparing til fordel for statsopsparing over skatterne og udvidelse af det offentlige virksomhed. Altså helt det modsatte af, hvad vi er tilhængere af, nemlig at begrænse statens virksomhed og fremme privat opsparing og privat foretagsomhed.

Jeg kan yderligere tilføje, at hvis vi skal stemme for disse afgifter — og om vi vil det, vil vi først kunne sige, når vi i et udvalg har fået nærmere oplysninger af finansministeren om statens hele finansielle stilling — må det fra vor side være et vilkår, at disse afgifter tages ud af pristallet. Vi er i det hele taget ikke tilhængere af, at skatterne er med i pristallet; dér hører de efter vor opfattelse ikke hjemme. Hvis vi ikke får dem ud af pristallet, virker de ikke begrænsende på forbruget, således som de skulle; så sker der det, at en stor part af befolkningen får dækning for de nye forbrugsafgifter gennem yderligere lønforhøjelser, og derved kommer afgifterne i realiteten til at virke modsat deres hensigt, kommer til at virke til en hævnning af omkostningsniveauet. Jeg erindrer også om, at de to regeringspartier tidligere ikke har været fremmede for en sådan tankegang, når de gennemførte forbrugsbegrænsende skatter, og jeg forstår derfor slet ikke, at det lovforslag, den højtærede finansminister nu kommer med, ikke har en bestemmelse om, at skatterne holdes uden for pristallet, og jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister om årsagen hertil.

Ja, mere har jeg ikke at sige om det foreliggende lovforslag i denne omgang. Jeg skal slutte med at udtale, at vi ikke er imod en fornuftig omlægning fra indkomstskat til skat på det mindre nødvendige forbrug fremfor skat på arbejde og opsparing. Men vi er ikke meget tilbøjelige til at betro regeringen nye skatteindtægter, før vi har fået oplysning om statens finansielle stilling, som den virkelig er, og vi ønsker at erindre om, at der også gives en anden vej til begrænsning af forbrug, som man skønner er for stort, end skattevejen, nemlig den at spare i den offentlige husholdning. Vi er naturligvis lige så interesserede som andre i en god orden i landets økonomi,

[Harald Nielsen.]

men der kan jo skaffes orden på forskellig måde og under mere eller mindre hensyn-tagen til det, vi er interesseret i at fremme, nemlig den private opsparing og foretag-somhed.

Poul Møller: På tirsdag, har jeg forstået, skal vi i det høje ting drøfte udskrivnings-lovforslaget og de dermed følgende forslag om direkte beskatning for det kommende år. Jeg skal ved den lejlighed gøre nogle betragtninger gældende om regeringens øko-nomiske politik, som jeg altså ikke skal komme så langt ind på ved denne lejlighed.

Jeg mener, at man ved behandlingen af dette tobaksafgiftsforslag i og for sig følger en fremgangsmåde, som både er urimelig og utilfredsstillende. Det er således, at vi i dag her i tinget og vel i weekenden i udvalget skal behandle et forslag til lov om tobaksafgifter, som skal give staten 100 mill. kr. mere; men det skal vi gøre, inden vi behandler spørgsmålet om lettelse i den direkte beskatning. Det vil altså sige, at regeringen først ønsker at få oppo-sitionen til at give den en fuldmagt til at opkræve 100 mill. kr. mere i skatter for senere at forhandle med oppositionen om, hvorvidt den vil være med til større eller mindre lettelse i de direkte skatter. Det synes jeg ikke er nogen rimelig fremgangs-måde. Jeg synes, at disse tobaksafgifter må glide ind i den helhed, som kan danne grundlag for bedømmelsen af den økono-miske politik i det kommende finansår.

Jeg ved godt, at man ofte har travlt med at gennemføre indirekte afgifter, omsæt-ningsafgifter og forbrugsafgifter for at undgå at komme ud i det, vi kalder ham-string; men denne sag er jo allerede be-handlet på en sådan måde af den høje regering, at de mennesker, der har ønsket at købe tobak, for længst har fået forsynet deres lagre og vil kunne fortsætte med at hamstre, indtil lovforslaget vedtages. Man har her sat sig mellem to stole. Man har ikke ønsket den meget hurtige, kontante og

direkte behandling, som vi af og til har anvendt på disse områder — gennemførelse af lovforslag fra butikslukketid til butikslukketid. Man har heller ikke ønsket at give tinget den fornødne tid til at over-veje dette lovforslag i sammenhæng med de lovforslag, det støtter sig til og er knyt-tet til.

Man har ønsket behandlingen af lovfor-slaget fremskyndet, man har ønsket dispen-sation fra fristerne o. s. v., men det sker først en uge efter, at lovforslaget er blevet fremsat. Jeg mener ikke, at det tjener noget fornuftigt formål således at sætte sig mellem to stole, og man får heller ikke formindsket indkøbet af tobak af den grund. Derfor kan tinget roligt give sig tid til at behandle dette lovforslag i for-bindelse med lovforslagene om de direkte skatter, som kommer til behandling på tirsdag.

Vi kan derfor ikke i dag give vort ja-ord til disse afgifter. Det kommer til at afhænge af den udvalgsbehandling, vi skal have, og der må naturligvis under denne også gives erhvervene lejlighed til at fremsætte deres synspunkter med hensyn til lovfor-slaget.

Vi kan heller ikke uden videre gå med til det af den grund, at den højtærede finansminister jo ikke i sin fremsættelse på nogen måde har givet en egentlig orientering om statens økonomi i det kom-mende år eller i det år, vi befinder os i. Det er efterhånden således, at folketinget bliver spist af med mindre og mindre, når det skal vedtage skatteforslag for det kommende år. Vi har gang på gang pro-testeret mod dette, som vi troede blot var blevet en uskik og en dårlig vane i den højtærede statsministers finansministertid, men alligevel ser hans efterfølger sig nu i stand til at gøre det endnu ringere. Den højtærede statsminister gjorde sig dog i sine fremsættelsestaler den ulejlighed — selv om regeringens økonomiske skøn ikke var færdigt samtidig med, at man fremsatte skattelovsforslagene — at give tinget en

[Poul Møller.]

orientering om, hvorledes han vurderede statsfinanserne, og foretog en nogenlunde nøje specificeret gennemgang af, hvordan de enkelte indtægtsposter havde artet sig i året, vi befandt os i, og hvordan man kunne forvente det ville blive i det kommende år. Men den nuværende højtærede finansminister giver os kun — næsten uden talmæssigt materiale — meddelelse om, at såfremt disse lovforslag vedtages, vil overskuddet stort set blive af samme størrelse som i indeværende år.

Nu er vi i marts måned, og det skulle derfor ikke have været umuligt for den højtærede finansminister på dette tidspunkt at give os — f. eks. i forbindelse med fremsættelsen af skattelovene for det kommende år — en orientering om, hvor stort statsoverskuddet er blevet i dette år, og hvorledes det er gået i forhold til det skøn over statsfinanserne, som den høje regering opstillede senest i november måned 1960. Så vidt jeg kan skønne — og dér kan den høje regering selvfølgelig sige, at det er ikke noget, man behøver at tage hensyn til, da vi kun kan lave et sådant skøn på fri hånd, om jeg så må sige — vil overskuddet for indeværende finansår, som vi altså snart forlader, på statens drifts- og anlægskonti blive på omtrent 1 250-1 300 mill. kr. Nu ved jeg godt, at den højtærede finansminister efterhånden er gået helt bort fra at betragte overskuddet på statens drifts- og anlægskonti som et overskud, der meddeles offentligheden. Efterhånden som dette tal er blevet meget stort, er man kravlet over i et overskud, man aldrig omtalte før, nemlig statens kasseoverskud.

Efter at kapitaludgifter og afholdte udlån o. s. v. er bestridt, vil dette overskud, så vidt jeg kan se, blive på omkring 650 mill. kr. Mit skøn bygger på en opstilling over de første 3 kvartaler, hvor vi har Statistiske Efterretningers meddelelse om, hvad der rent faktisk er indgået i statskassen på de direkte skatter og på told- og forbrugsafgifterne. For fjerde kvartals vedkommende foreligger en sådan opgørelse endnu ikke, men dér går vi ud fra at det ikke kommer til at dreje sig om mindre end i fjor, idet vi antagelig har lov at regne med, at fjerde kvartal i år med den arbejds-

løshedsprocent, vi har i forhold til i fjor, giver staten større indtægter end fjerde kvartal i forrige finansår. Derved når vi frem til, at der må blive et overskud på 1 250-1 300 mill. kr. på statens drifts- og anlægsbudget og et overskud på omkring 650 mill. kr. i kassen.

Det er beklageligt, at folketingets medlemmer således selv skal prøve at regne sig frem til dette overskuds størrelse på et tidspunkt, da man skal behandle skattelovene i det høje ting. Man kan måske sige til mig, at mine tal holder ikke stik, at der er 50 mill. kr. galt til den ene eller den anden side, men ansvaret herfor er den høje regerings. Ansvar for, at folkettinget er dårligere udstyret med oplysninger, når det skal vedtage skatter, end nogen kommunalbestyrelse eller selv det mindste sogneråd, er den høje regerings. Vi har et finansministerium, og vi har også et økonomiministerium, og meningen med økonomiministeriet var bl. a., at det i god tid skulle fremlægge Den økonomiske Årsoversigt for folkettinget, så man dels havde en samlet vurdering af året, der var forløbet, dels en vurdering af den kommende tid. Jeg er nu bekendt med, at denne økonomiske årsoversigt vil komme engang i løbet af den kommende uge, men altså efter at førstebehandlingen af skattelovene har fundet sted, og efter at vi i partierne har måttet orientere os om, hvorvidt der er en naturlig begrundelse for at vedtage det forslag om en forhøjelse af tobaksafgifterne, som vi her behandler.

Jeg tror ikke, at den høje regering kan forlange, at vi på et tidspunkt, da vi ikke kender disse tal og denne vurdering, skal vedtage ekstra skatter til et beløb af 100 mill. kr. I hvert fald kan vi let være enige om, at hverken den højtærede økonomiminister eller den højtærede finansminister vil kunne nå frem til en vurdering, som giver en statsfinansiel begrundelse for en forhøjelse af forbrugsafgifterne. Vi ved alle sammen, at vi ikke er i den situation, at staten savner penge. Det er altså en samfundsøkonomisk vurdering, der skal til, og denne samfundsøkonomiske vurdering får vi bl. a. i Den økonomiske Årsoversigts fyldige afsnit. Alt så kan man ikke forlange, at vi skal give 100 mill. kr. til regeringen, inden denne vurdering foreligger for tinget.

[Poul Møller.]

Det blev beklaget i fjor af den daværende finansminister, at Den økonomiske Årsoversigt ikke var til stede ved denne lejlighed, og denne beklagelse slutter jeg mig til. Vor stilling til dette forslag vil i det væsentlige afhænge af den vurdering af statsfinanserne og samfundsøkonomien, som bliver tinget bekendt i næste uge, samt af en forhandling om de direkte skatter, således at vi kan se, om den høje regering ønsker et forlig med oppositionen om de direkte skatter.

Hvad angår selve tendensen: en forskydning fra personlige indkomst- og formueskatter over til forbrugsafgifter, f. eks. på dette område, er det naturligvis klart, at en sådan tendens kan det konservative folkeparti ikke have noget at indvende imod. Det kan måske diskuteres, om man her har fundet de rigtige satser, og det kan måske diskuteres, om det anslåede provenu er nogenlunde holdbart, når det er beregnet til omkring 100 mill. kr. Jeg har set, at man fra en enkelt side i regeringen har kommenteret forslaget på den måde, at det skulle have en særlig sundhedsmæssig værdi at forhøje afgifterne på tobak. Det må jo formodes at være, fordi man skønner, at folk ville ryge noget mindre, når disse afgiftsforhøjelser bliver gennemført; men i så fald vil det ikke hjælpe ret meget på den finansielle stilling, for så vil de 100 mill. kr.s provenu ikke fremkomme. Jeg tror imidlertid, jeg kan sige, at denne sundhedsapostel i regeringen næppe vil få ret i sin forudsigelse, men måske snarere vil få ret i den samtidige forudsigelse af, at dette vil indbringe 100 mill. kr. mere i statskassen, således at befolkningens sundhed hverken vil tage skade eller få gavn af forslagets gennemførelse.

En professor i nationaløkonomi — det var ikke den højtærede finansminister — jeg engang drøftede denne sag med, sagde, at tobaksafgift var det mest umoralske, der overhovedet fandtes. Det blev jeg lidt forskrækket over at høre, ikke mindst fordi jeg har stemt for tobaksafgifternes forhøjelse. Men han forklarede mig, at her drejede det sig om beskatning af et forbrug, som folk ikke kunne eller ikke ville undvære; det var altid erfaringen, at hvis man forhøjede tobaksafgifterne, gik det ud over børnenes

havregryn og morgenmad og skolemad, og derfor måtte man have skolebespisning samtidig med, at man forhøjede tobaksafgifterne; ellers fik børnene ikke klæder på kroppen, for det gik i hvert fald ikke ud over tobaksforbruget. Nå, nu er der jo en sådan velstand i landet i øjeblikket, at vi vel kan håbe på, at skulle dette forslag blive gennemført, kommer børnene alligevel ikke til at gå med hullede hoser eller til at gå i seng om aftenen med tomme maver. Men jeg tror heller ikke, det kommer til at gå ud over tobaksforbruget; jeg tror, det i væsentlig grad kommer til at give staten større indtægter, måske mere, end den højtærede finansminister har budgetteret.

Jeg har redegjort for mit partis stilling. Vor endelige stillingtagen vil afhænge af den økonomiske vurdering, regeringen forelægger for os, og de forhandlinger, vi får lejlighed til at føre om den direkte skatteudskrivning for det kommende år.

Aage Fogh: Jeg ser det foreliggende lovforslag i relation til de skattelovsforslag, der skal behandles i næste uge, og jeg takker den højtærede finansminister for, at ministeren er gået ind for en ordning med en proportionalbeskatning, som alle mennesker kan forstå. Jeg takker ligeledes for, at vi får en ordning med børnetilskud. At disse to ting kommer til at koste staten 400 mill. kr., er sikkert rigtigt, og jeg kan meget vel forstå, at den højtærede minister er ængstelig for at skulle give afkald på så stort et beløb og derfor til gengæld ønsker at få 100 mill. kr. i statskassen gennem en forhøjelse af tobaksbeskatningen. Jeg har altid været af den opfattelse, at de afgifter, vi kunne lægge på tobakken som indirekte beskatning, kunne vi kræve med god samvittighed, fordi vi i sandhed kan sige, at folk kan leve lige lykkeligt — der er endda dem, der vil mene, de kan leve lykkeligere — selv om de ryger lidt mindre. Altså, i betragtning af, at disse ting hænger nøje sammen, kan jeg på mit partis vegne anbefale at stemme for det foreliggende lovforslag.

Jeg finder ingen anledning til at optage nogen stor diskussion med det ærede medlem hr. Harald Nielsen om den økonomiske situation og oppositionens tidligere skatteforslag, men skal kun gøre den stilfærdig

[Aage Fogh.]

bemærkning, at det allerede nu er halvandet år siden, oppositionen kom med sine forslag om en skattnedsættelse på 800-900 mill. kr. Det ærede medlem ville fremhæve, at oppositionen samtidig foreslog store nedskæringer, store besparelser, men de viste sig at være lidt luftige, og jeg tror, det var sundest for nationens økonomi, at vi ikke fulgte oppositionen.

Der var et afsnit i det ærede medlems tale, jeg slet ikke forstod. Det var om virkningerne på pristallet, alt efter som skatterne indregnes eller ikke indregnes. Så vidt jeg forstod det ærede medlem, havde han den opfattelse, at hvis man indregnede disse skatter, ville pristallet stige, hvilket igen ville give sig udslag i stigende lønninger og hvad dertil hører. Hvis jeg har forstået dette rigtigt, må jeg sige, at det efter min mening er fuldkommen forkert, men måske kan det ærede medlem hr. Henry Christensen, der er medlem af pristalsnævnet, bedre forklare det ærede medlem hr. Harald Nielsen det. Jeg tror i hvert fald ikke, det ærede medlems forklaring var rigtig.

Jeg skal altså anbefale lovforslaget. Vi ønsker gerne at få det i udvalg, og vi er villige til at gennemføre det meget hurtigt.

Aksel Larsen: Må jeg få lov til ved begyndelsen af min tale om dette lovforslag at komme med et hjertesuk i anledning af den måde, dette lovforslag er kommet på, men som har adresse til adskillige tilfælde.

Jeg tager folketingsarbejdet temmelig alvorligt, og jeg synes, at der er noget forkert for ikke at sige uanstændigt ved, at pressen eller journalisterne i mangfoldige tilfælde er langt tidligere og langt bedre orienteret end folketingets medlemmer. Her har vi en skattekuk, og det kunne vi læse noget om i aviserne om morgenen, mens vi officielt fik noget at vide om det om eftermiddagen her i tinget. Det forekommer mig, det må være sådan, at hvis regeringen er i stand til i forvejen at give oplysninger til offentligheden på den ene eller den anden måde om sine planer, må den også være i stand til at give de oplysninger, pressen får, til folketinget og dets medlemmer. Det burde ikke være sådan, at vi skal informeres om regeringens påtænkte lovforslag ved at læse avisen.

Må jeg derpå sige, at i hvert fald i den højtærede finansministers begrundelse, men vel også reelt, er der en sammenhæng mellem det her omhandlede lovforslag om tobaksbeskatningen og de øvrige skattelovsforslag, ministeren har fremsat, og navnlig udskrivningsloven. Det ville efter mit skøn være rimeligst, om man derfor behandlede disse lovforslag under ét eller på samme dag og for så vidt i samme udvalg, for de hænger jo sammen, og jeg kan ikke erklære mig tilfreds med, at vi nu skal behandle lovforslaget om forhøjelse af tobaksbeskatningen og derpå på tirsdag skal have første behandling af andre skattelovsforslag, der skal tjene som motiveringer for denne forhøjelse af tobaksbeskatningen.

Hvis det går sådan, som man har planlagt — det ved jeg jo ikke om det gør — har vi ikke alene første behandling af forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifterne i dag, men vi skal senere på dagen have udvalgsbehandling af lovforslaget, og det er i hvert fald en plan eller et håb fra regeringens side, at man skal kunne få anden og tredje behandling og dermed den endelige vedtagelse af den forhøjede tobaksbeskatning gennemført i løbet af tirsdagen, den samme tirsdag, hvor vi har første behandling af forslag til lov om udskrivning af statsskat. Hvis det kommer til at gå sådan, vil det altså sige — mån må i alt fald erkende, at dette er teoretisk rigtigt — at på basis af en plan eller et løfte om, at der muligvis vil blive foretaget skattnedsættelse efter tirsdag, skal vi på tirsdag vedtage skatteforhøjelse på et andet område. Jeg synes ikke, dette er rigtigt. Jeg synes, man må være helt sikker på, at de forudsætninger, der er fremført for folketinget i den højtærede ministers fremsættelsestale, også vil holde stik, at de vil gå i opfyldelse, før man er i stand til at gøre dette lovforslag færdigt fra folketinget.

Dernæst vil jeg stille spørgsmålet, om det er nødvendigt med denne skatteforhøjelse. Jeg er ikke af den mening, som det ærede medlem hr. Harald Nielsen har doceret, at det ligefrem er skadeligt, ja, næsten livsfarligt for samfundet, om statskassen har overskud. Jeg tror, det vil være ganske godt, at statskassen har overskud, for derved vil den være i stand til at øve langt større indflydelse på penge- og kredit-

[Aksel Larsen.]

markedet og for så vidt på produktionen og hele samfundslivet, og der kan komme situationer, hvor der er brug for penge, som man ikke i forvejen har haft konkrete planer om at skulle bruge. Jeg anser det altså ikke alene ikke for nogen katastrofe, men jeg anser det for ganske nyttigt, at der er i alt fald et vist overskud i statskassen.

På den anden side betyder det ikke, at skattenedsættelser — og jeg erkender, at der her foreligger forslag om sådanne — ubetinget nødvendigt skal afbalanceres helt eller delvis med skatteforhøjelser på andre områder. Man kan jo — også her synes jeg, i hvert fald principielt, at være enig med det ærede medlem hr. Harald Nielsen — undersøge, om det var muligt at skaffe sig den nødvendige afbalancering ved besparelser på statens udgifter. Da vil jeg ganske vist mene, at de besparelsesforslag, som vi kender fra venstres og de konservatives side, ikke har været særlig tiltrækkende, og det har ikke virket særlig overbevisende, når man er kommet med forslag om besparelser fra den side, hvor man i ganske særlig grad har haft lyst til at spare på visse socialt betonedede udgifter. Hvis man vil give sig til at spare på militæruddgifterne, kan man jo sagtens foretage de i forgårs foreslåede skattenedsættelser, uden at statens overskud derved bliver mindre, og militæruddgifterne er jo en af de allerstørste udgiftsposter på statsbudgettet. Jeg vil derfor henstille, at man overvejer, om der ikke er noget at gøre dér.

Der næst findes der den mulighed, hvis man absolut anser det for nødvendigt, og hvis man kan overbevise folketingsret om, at man må skaffe skatteindtægter på andre områder, når man nedsætter indkomstskatten, at man så kunne finde andre områder end det, man her har kastet sig over, som ganske vist er både taknemligt og traditionelt og sikkert. Jeg tænker på spørgsmålet om kapitalvindingsskat.

Vi har fået en ganske svag begyndelse til en kapitalvindingsskat herhjemme, men jeg vil opfordre regeringen til at gå videre ad den sti, den har betrådt, og udvide den til en bred hovedvej, sådan at vi får en virkelig kapitalvindingsskat herhjemme. Det vil kunne skaffe meget betydelige indtægter

til statskassen, det vil give mulighed for, at statens finansielle stilling ikke bliver dårligere, og det vil naturligvis give mulighed for skattenedsættelse på andre områder.

Jeg synes også, regeringen burde interessere sig for den ret, der i medfør af skatte-loven findes til i indkomsten ved selvangivelsen at fradrage reklame- og repræsentationsudgifter. Hvis man greb ind over for denne ret, som jeg ikke mener burde eksistere, hvis man f. eks. halverede denne ret, sådan at der kun blev ret til at fradrage halvdelen af reklame- og repræsentationsudgifterne, er jeg tilbøjelig til at tro, at statskassen derved ville tjene mere end de 100 mill. kr., som regeringen nu vil tjene til den ved at forhøje tobaksbeskatningen, og jeg opfordrer regeringen til at interessere sig for dette.

Men når disse nødvendige bemærkninger er sagt, kommer jeg ikke uden om, at det foreliggende er et lovforslag om forhøjelse af tobaksbeskatningen, og spørgsmålet er så, hvad vi skal gøre ved det, navnlig da vi vel må formode — selv om jeg er ked af at måtte formode det — at regeringen i hvert fald ikke i denne omgang og ikke meget snart er villig til at tage hensyn til de anvisninger, jeg har givet den på at sørge for, at staten enten får mindre udgifter eller større indtægter.

Vi er ikke modstandere af indirekte skatter i almindelighed, men vi er modstandere af indirekte skatter på befolkningens livsfornødenheder. Man kan diskutere, om tobakken er en livsfornødenhed; mange mennesker betragter den som en livsfornødenhed, men det er den strengt taget ikke. Der er adskillige andre produkter, der virkelig er livsfornødenheder, og som er beskattet; jeg vil i denne forbindelse minde om tøjskatten, skatten på elektriske lamper o. lign. Mit parti har for snart lang tid siden stillet forslag om, at den i loven om tøjskatten forudsætte afskaffelse af tøjskatten gennem en aftrapning over 18 måneder skulle sættes i værk. Forslaget blev velvilligt modtaget i tinget — det blev endda modtaget med ikke ringe velvilje af den højtærede finansminister — og det er sendt i udvalg, men længere er det heller ikke kommet. Jeg finder, det er på tide, at der sker noget i udvalget, så at vi kan få begyndt på afskaffelsen af tøjskatten, og

[Aksel Larsen.]

Jeg vil samtidig sige, så det ikke kan misforstås, at hvis man vil have mit partis støtte til gennemførelse af det foreliggende lovforslag om forhøjelse af tobaksafgifter, kommer man til at tage fat på afviklingen af tøjskatten; ellers kan vi ikke være med. Vi anser tøj for at være en betydelig større livsfornödenhed end tobak; vi mener ganske vist, at man også uden at forhøje tobaksskatten kan afskaffe tekstilskatten, men vi vil i hvert fald gøre opmærksom på, at en forudsætning for vor velvilje over for det foreliggende lovforslag så absolut er, at den fra denne talerstol udtalte velvilje over for tekstilskattens afvikling bliver omsat i praktisk handling.

Jeg er klar over, at det foreliggende lovforslag skal i udvalg. Jeg henstiller til overvejelse, om det ikke burde sendes i det udvalg, der allerede er nedsat og arbejder med spørgsmålet om tekstilskatten og lampeskatten. Det er indirekte skatter. Udvalgets sammensætning er jo af en sådan art, at det er særdeles velegnet til at behandle et forslag som det foreliggende; så slipper vi for at have 2 udvalg, der sideløbende skal beskæftige sig med indirekte skatter, og det vil alt sammen gå langt lettere.

Jeg kan ikke give så meget for den argumentation, at cigaretter er sundhedsfarlige. Det er jo slet ikke begrundelsen for, at den højtærede finansminister kommer med sit lovforslag; hvis det var begrundelsen, så ville han kalkulere med adskilligt mindre end de 100 mill. kr. i indtægt. Erfaringerne viser formentlig også, at en forhøjelse af cigaretbeskatningen ikke giver ringere cigaretforbrug ud over en ganske kort tid, så jeg synes, at ministeren skulle have ladet være at anføre dette.

Jeg er ganske vist klar over, eller rettere sagt, jeg anser det for i det mindste sandsynliggjort, at det er yderst sundhedsfarligt at ryge for mange cigaretter, og kunne der gøres noget for at begrænse cigaretforbruget, skulle jeg aldeles ikke have noget imod det. Men jeg tror ikke, at dette lovforslag om forhøjelse af cigaretskatten vil have mærkbare virkninger i så henseende.

Der er en anden bemærkning, som jeg synes det må være berettiget at fremsætte ved første behandling af dette lovforslag;

det er en bemærkning til den del af lovforslaget, der vedrører cigarer. Det er jo meningen, at cigarer stort set skal fritages for forhøjelse af afgiften, og begrundelsen for dette er den samme, som vi kender fra så mange tidligere tilfælde, at der ikke er ret megen beskæftigelse i at lave cigaretter og cerutter, de bliver lavet på maskine, hvorimod der er beskæftigelse i cigarer. Hvis det virkelig er den højtærede finansministers begrundelse for ikke at forhøje skatten for cigarer, men derimod på cigaretter og cerutter, så vil jeg dog tillade mig at erindre om, at man desværre hertilands er kommet ind på at fremstille cigarer maskinrullede. En af de største cigarfabrikker i København, der ellers har specialiseret sig i håndrullede cigarer, har — det har jeg ladet mig fortælle — netop anskaffet 5 specialmaskiner, hvormed man fremtidig vil lade en væsentlig del af cigarerne maskinfremstille. I så fald bliver cigarfremstillingen jo ikke noget, der giver synderlig beskæftigelse; og som sagt, hvis det virkelig er den højtærede ministers mening, at man af hensyn til beskæftigelsen ikke skal forhøje afgiften for cigarer, så bliver ministeren nødt til at graduere mellem håndrullede og maskinfremstillede cigarer.

Ja, det er vist det væsentlige, der er at sige om det foreliggende lovforslag. Dog har jeg til sidst en bemærkning til det ærede medlem hr. Poul Møller, der efter min mening kom lovlig højt op i sin tale i dag.

Det ærede medlem hr. Poul Møller var meget vred på regeringen, fordi han manglede fornøden oplysning om statens finansielle stilling, om, hvor store skatteindtægterne er, og hvor store de vil blive, hvis disse skattelove bliver gennemført, og det ærede medlem sagde noget i retning af, at på et tidspunkt, hvor vi ikke kender disse tal, kan vi ikke tage stilling til disse 100 mill. kr.s skatteindtægt. Jeg blev noget forbavset over den bemærkning fra det ærede medlem hr. Poul Møller og navnlig over den stemmestyrke, hvormed den blev fremført. Hvis jeg ikke er meget galt orienteret, fik vi i december måned i huj og hast gennemført en ligningslov, og i de sidste minutter af udvalgsrådet blev der på foranledning af det ærede medlem hr. Poul Møller indsat en bestemmelse om, at man også kunne fradrage ikke forfalden, men forudbetalt

[Aksel Larsen.]

skat. Jeg har ikke indtryk af, at det ærede medlem hr. Poul Møller, hverken i udvalget eller her i salen, sagde: det dér kan vi naturligvis ikke vedtage, uden at vi har fået meget omhyggelige beregninger fra finansministeriet over, hvilke virkninger en sådan bestemmelse vil få på kommunernes og statens skatteindtægter. Hvis det ærede medlem hr. Poul Møller virkelig er så omhyggelig, som han nu giver udtryk for, havde det været rart, om han havde været lige så omhyggelig dengang og havde sagt: vi kan selvfølgelig ikke gennemføre dette, medmindre vi ganske nøje får at vide, hvilken virkning dette forslag om at kunne trække den forudbetalte skat fra vil få på kommunernes og statens skatteindtægter.

Endelig en sidste bemærkning; der er nogle bestemmelser om lovens ikrafttræden og om efterbeskatning. Der står i § 2:

„Den forhøjede afgift af cigaretter og røgtobak erlægges af de varer, som ved døgnets begyndelse den femte søgnedag efter lovens ikrafttræden findes i ustemp-plet stand i de i § 17 i loven om tobaksafgifter omhandlede virksomheder“, og i det omfang de ikke findes i ustemp-plet stand, skal der foretages efterbeskatning.

Jeg synes, man skal lade være at gøre det mere kompliceret, end det er. Det er begrænset, hvor meget der findes ude i butikkerne af tobaksvarer, og jeg formoder, regeringen har så megen indflydelse, at den kan foranledige, at der ikke i det væsentlige udleveres mere fra fabrikker og importører, end der normalt udleveres til detailhandelen. Nå ja, selv om det så skulle ske, at forbrugerne fik lejlighed til at købe, skal vi sige en måneds tobaksforbrug uden at betale den forhøjede skat, blev staten da ikke ruineret af den grund. Det ville dog blive langt lettere at administrere loven, hvis man ikke havde disse vanskelige bestemmelser om hurtig ikrafttræden og efterbeskatning, så jeg henstiller til ministerens og partiernes overvejelse, om man ikke skal lade disse bestemmelser udgå.

Med disse bemærkninger har jeg sagt, hvad jeg synes der foreløbig er at sige, og jeg kan altså tilsige en i bedste fald betinget velvilje fra mit parti over for dette fra de an-

dre skattelovsforslag isoleret behandlede lovforslag.

Grøndahl: Vi kan for så vidt i princippet være enige med den højtærede finansminister i dette lovforslag, idet det er vort partis principielle stilling, at vi gerne ser direkte skatter afløst af forbrugsafgifter, i særlig grad når disse forbrugsafgifter lægges, således som den ærede socialdemokratiske ordfører sagde det, på nydelsesmidler, som den enkelte borger selv kan bestemme om han vil anvende.

Vi er altså enige i princippet. Vi er derimod ikke enige i den anvendelse, som den højtærede finansminister vil gøre af det provenu, som lovforslaget vil indbringe. Heller ikke vi er glade for den meget store overbudgettering, som den ærede ordfører for partiet venstre udtalte sig imod, og når den højtærede finansminister i sine meget sparsomme og spagfærdige bemærkninger i sin fremsættelsestale til dette lovforslag siger, at en skattelettelse på 400 mill. kr. ikke er forsvarlig i øjeblikket, er vi absolut uenige heri. Hvis derfor de 100 mill. kr., som det foreliggende lovforslag vil indbringe, ikke samtidig klart og reelt medgår til nedsættelse af direkte skatter, er vi ikke i stand til at støtte lovforslaget. Et svar herpå kan vi imidlertid tidligst få, når vi i næste uge skal behandle udskrivningsloven, og vi vil derfor ikke være med til at give dette efter vor mening fra en større sammenhæng løsrevne lovforslag nogen velvillig behandling i dag.

Finansministeren (Kjeld Philip): Til indledning vil jeg gøre opmærksom på, at bestemmelsen i lovforslagets § 3 om en begrænsning af fremstillingsvirksomhedernes produktion i tiden indtil lovens ikrafttræden i nogle tilfælde kan komme til at virke for hårdt, og det er derfor min hensigt at stille et ændringsforslag til denne bestemmelse, så at der kan rådes bod herpå.

Dernæst vil jeg sige et par ord i anledning af de bemærkninger, der er fremkommet under debatten.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen benyttede lejligheden til at komme med en række betragtninger, som vi jo kender så godt dels fra VK-programmet, men måske

[Finansministeren.]

i endnu højere grad fra den udformning, det fik rundt omkring på vælgermøderne under valgkampen. Det forekommer mig, at det ærede medlem ikke helt har den sans for proportioner, man i og for sig kunne vente. At sammenligne det, der her sker, med VK-programmet forekommer mig unægtelig noget urimeligt. Der er dog forskel på et forslag om skattelettelser på 800 mill. kr., fremsat første gang for vel et par år siden, 800 mill. kr. på ny et år senere og så nogle forslag nu, der netto giver lettelser på 300 mill. kr. Nu ved jeg godt, at det ærede medlem vil spørge: hvad så med besparelserne? Hertil vil jeg svare, at disse besparelser ikke har vundet nogen særlig genklang. De vandt ikke genklang under valgkampen; de vandt i hvert fald ikke genklang ved valget, hvor det parti, der mest af alle gik ind for besparelser, jo tabte de fleste mandater. Men dertil kom, at de heller ikke vandt genklang inden for kredsen af partiets egne folketingsmænd, i hvert tilfælde ikke under valgkampen, hvor der var forbløffende stille om disse besparelser, sikkert ud fra den betragtning, at de ikke er så populære. Det er nok populært at sige besparelser, men det virker ikke så populært, når man kommer og fortæller, hvor der skal spares. Det var også typisk, at vi i dag intet fik at vide om, hvilke besparelser der er tale om; der blev kun slynget ordet besparelser — som jo altid lyder godt — ud; vi fik intet konkret at vide om, hvor der skal spares.

Der var en anden ting, der unægtelig undrede mig, og det var det ærede medlems betragtninger over, at når regeringen fik store midler i hænde, forøgede den sine udgifter, samtidig med at han bebrejdede os det store budgetoverskud. Findes der noget bedre bevis end netop det store budgetoverskud på, at regeringen ikke bruger de overskydende penge, når den får flere penge ind? Havde regeringen, som det ærede medlem antydede, sendt penge ud til højre og venstre og forøget udgifterne, så fandtes overskuddet jo ikke. Overskuddet er netop bevist på, at det, som det ærede medlem her antyder, og som han har antydet ofte før, ikke er rigtigt. Jeg kunne godt have lyst til at vide, hvad der menes med, at det store budgetoverskud forøger statens

indflydelse. På hvilken måde forøger en tilbagebetaling af statsgæld — og det er jo det, det store budgetoverskud anvendes til — det offentliges eller statens indflydelse?

Dernæst nævnte det ærede medlem det foredrag — det blev nu kaldt et causeri — som jeg holdt i Nationaløkonomisk Forening. Hvis jeg har et eksemplar tilovers, skal jeg sørge for, at det bliver sendt til det ærede medlem hr. Harald Nielsen. Det ærede medlem vil da se, at ud over de enkelte punkter, som det ærede medlem har fæstet sig ved, indeholder det en række betragtninger omkring VK-programmet, og det ærede medlem vil deraf kunne se, hvilken opfattelse jeg gav til kende i Nationaløkonomisk Forening af dette program, en opfattelse, som i øvrigt deles af praktisk taget alle nationaløkonomer.

Det ærede medlem var endvidere inde på at foreslå, at tobaksafgifterne skulle tages ud af pristallet. Der kan selvfølgelig være tider, hvor det er rimeligt at man ikke medregner en forøget forbrugsafgift i pristallet, men jeg synes ikke, at situationen er sådan i dag. Vi er jo ikke inde i nogen nødtid i øjeblikket. Vil det ærede medlem deraf drage den konklusion, at den nedsættelse af indkomstskatten, der nu vil finde sted, heller ikke skal medregnes i pristallet? Der må dog være parallelisme i det; skal forhøjelsen af forbrugsafgifter ikke med, skal en nedsættelse i indkomstskatten heller ikke med. Jeg tror nok, at hvis vi drog den konklusion, at vi benyttede den samme fremgangsmåde over for de to grupper af skatteforslag, vi her står over for, ville resultatet blive lige det modsatte af det, det ærede medlem ønsker med sit forslag om nu at udtage forbrugsafgifterne af pristallet.

Jeg kan være enig med det ærede medlem hr. Poul Møller i, at det er beklageligt, at Den økonomiske Årsoversigt endnu i dag ikke foreligger. Jeg kan trøste det ærede medlem med, at den vil foreligge meget snart. Jeg tror at kunne sige, at den vil komme næste fredag, og den vil da foreligge i det mindste 14 dage tidligere, end den gjorde sidste år. Nu kan det ærede medlem selvfølgelig hertil sige, at det, at den kom for sent sidste år, ikke kan være nogen undskyldning for, at den også kommer vel sent i år, men jeg må gøre det

[Finansministeren.]

ærede medlem opmærksom på, at det er ikke så helt let. Man må have oplysningerne fra året 1960 ind, før man kan skrive den. Man må desuden have et overblik over, hvilken politik der vil blive ført i det kommende år; årsoversigten må bl. a. baseres på oplysninger om den politik, regeringen vil føre, og det vil sige, at man på en måde skal have årsoversigten, før man kan foreslå skattelovene, men at man heller ikke kan skrive årsoversigten, før skattelovsforslagene foreligger; de to ting må nødvendigvis foreligge samtidig. I øvrigt behøver det ærede medlem næsten ikke Den økonomiske Årsoversigt, det ærede medlem kan næsten selv regne det ud. Jeg må dog bedrøve det ærede medlem med, at helt det samme resultat kommer vi nu ikke til, men man kan selvfølgelig, som det ærede medlem har gjort det, regne sig til det gennem det, der allerede er oplyst. Som sagt, det bliver nu ikke helt det samme resultat, vi kommer til, og jeg skal gerne meddele det ærede medlem nogle af de resultater, der sandsynligvis kommer til at stå i Den økonomiske Årsoversigt.

Det undrede mig egentligt lidt, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen benyttede denne lejlighed til at bebrejde os, at pressen var bedre orienteret end folketinget. Jeg har i al stilhed gået rundt og været en lille smule stolt over, at pressen kun vidste det nogle timer før folketinget vidste det. Det normale er jo, at pressen ved det lang tid forinden. Det er naturligvis forkert, at pressen ved det før det høje ting, derom kan der kun være enighed; men det er nu engang sådan i Danmark, at tingene har en forbløffende evne til at sive ud. I dette tilfælde har dog vist tobaksafgiftsforslaget været en næsten lige så stor overraskelse for den ene gruppe som for den anden.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen var i øvrigt inde på at give mig en lang række råd med hensyn til, hvilke skatteobjekter der fandtes; det hører jo til en finansministers erhvervsygdomme, at han altid går

og tænker på, hvor man kan opkræve nye skatter, og jeg er derfor taknemlig for alle disse gode råd. Jeg skal have dem i min erindring, så kan vi senere se, hvor mange af dem jeg føler er så gode, at jeg også vil følge dem.

Jeg vil gerne til sidst bemærke, at der selvfølgelig foruden det hensyn, der har været specielt gældende for cigarerne, det beskæftigelsesmæssige, også er det rent praktiske, som en finansminister også må se på, at der ikke er så forfærdelig mange penge i cigarafgiften. Cigarer er en vare, af hvilken forbruget ikke stiger, medens det jo stiger stærkt for cigaretterne. Det gør det uvilkårligt set fra min synsvinkel rimeligere at lægge afgift på cigaretterne end på cigarerne, for hvis vedkommende vi må formode at forbruget snarere reagerer end for cigaretternes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Retoft: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det udvalg, som det nu blev besluttet at nedsætte.

Man gik altså til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifter.

Valgt blev: *Retoft, Jørgen Peder Hansen, Ove Hansen, Hjortnæs, Per Hækkærup, Erhard Jakobsen, Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, Aage Fogh, Harald Nielsen, Holger Hansen, Holmberg, Anker Lau, Poul Møller, Havnstrup Clemmensen, Weikop og Aksel Larsen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om hjemmeværnet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 799, fremsættelsen i tidenden sp. 1469).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Frode Jakobsen: Da vi skred til oprettelsen af et hjemmeværn efter vedtagelsen af hjemmeværnsloven i 1948, var det for mange ikke uden tvivl. Folk med våben i hjemmene — det følte som noget fremmed og sært. Det var kun på én baggrund, at denne tanke kunne sejre i Danmark, nemlig den modstandskamp, som lige var ført. Det var en rystelse for mange at vågne op den 9. april og få at vide, at Danmark var blevet besat om natten, og der var mange, der dengang lovede sig selv, at hvis Danmark blev frit igen, ville vi i hvert fald gøre alt, hvad der stod i vor magt, for at det samme aldrig mere måtte ske.

Det betød, at en modstandsbevægelse voksede op. Ved krigens slutning var der en underjordisk hær på over 50 000 mand. Det var ikke noget let job at bygge en underjordisk hær op under en besættelse. Vanskelighederne var først og fremmest to ting: mangelen på våben og mangelen på folk, der var øvet i at bruge våben. Så svagt havde vort forsvar været. Våbnene fik vi fra luften, kastet ned af engelske flyvere. Det var en dyr metode, det kostede mange menneskeliv. Endnu sværere var det måske under en besættelse at opøve uøvede folk i at bruge våbnene.

Da Danmark blev befriet, var der derfor mange, der spurgte sig selv: hvordan kan vi sørge for at være bedre forberedt en anden gang? Det er ud af det spørgsmål, hjemmeværnet er blevet til. Et hjemmeværn ville betyde våben i gode danskeres hjem; et hjemmeværn ville betyde folk øvet i at bruge de våben i enhver landsby i Danmark. På den måde opstod hjemmeværnsforeninger som overgang fra modstandsbevægelsen til hjemmeværnet. Dengang stillede den samlede modstandsbevægelse sig bag hjemmeværnet. Senere kom det statslige hjemmeværn. Det er den historiske oprindelse til det danske hjemmeværn.

Men der var en ting mere, der skulle til, nemlig at også de professionelle militære krævede et hjemmeværn som en militær nødvendighed. Også det skete, fordi den strategiske situation i dag er en helt anden end før. Når man tænkte på en våbenkamp før krigen, tænkte man altid på en front som under den første verdenskrig. Men i dag er der en større fare for en krig uden fronter, med luftlandetropper, med moderne landsætningsbåde, med muligheden for en femtekolonne, og derfor er det i dag ikke nok med soldater i kaserner. Der må ligesom trækkes et net ud over landet af folk, som kan tage det første stød, som kan rapportere, bevogte, ja, eventuelt også opholde en stærkere fjende.

Alligevel var der nogle, som smilede: en midaldrende, velnæret borger i uniform! Og der var i hjemmeværnet folk, som i den første tid ligesom listede langs murene. Derfor turde man ikke gå ud fra, at et hjemmeværn kunne bygges op udelukkende på frivillige, ja, hvis man ser på loven af 1948, får man nærmest indtryk af, at de frivillige er tænkt som et supplement til de tvungne. Men vi gjorde altså et forsøg. Jeg tror, man kan sige i dag, at forsøget lykkedes. Hjemmeværnet blev stående, og frivilligheden blev holdt fast. Endnu i 1952 fandt man det nødvendigt at bevare muligheden for til enhver tid at kunne skride til udskrivning, men i det foreliggende lovforslag er der taget det skridt, at man endelig tør slå fast, at udskrivning er noget, der kun kan ske i en ekstraordinær situation. Jeg tror, at det er en lykke, at man har kunnet holde denne linje.

Når hjemmeværnsloven nu tages op til revision, er det ikke, fordi der er noget i vejen med loven, som gennemførtes i 1948. Jeg synes tværtimod, at den lov, som blev gennemført af det ærede medlem hr. Rasmus Hansen, den daværende forsvarsminister, i høj grad har stået sin prøve.

Det, som ligger bag revisionen, er dels forsvarslovens gennemførelse for et år siden, der gør en vis tilpasning nødvendig, i hvert fald i formuleringer, dels et enstemmigt ønske hos alle partier i forsvarsudvalget om en styrkelse af hjemmeværnet.

Man hører rigtignok undertiden det spørgsmål — og det har måske endda været særlig aktualiseret i de sidste dage —